

tam finis, aut utero sursum tracto protendis, uteri situm plurimum variabilis. Si tamen ad aperto inter disseclandū peritonæo, uteri situm inquisueris, priusquam illum manu aut demissilius, aut elatius moueas, conspicere illum humilior multo quam elatior uesicæ consistat pars, collocatum, & neuiquam ad sacri ossis initium pertingere, itaq; positum, & ut mox dicā connexū, liberumq; ut sursum ac deorsum leui opera agi possit: quod in uiuentibus adhuc mulieribus indicatu est longè facillimū, si modo fundi uteri os inspicere conatus fueris. Nam leui quaq; occasione ad uteri ceruicis os, fundi os in quibusdā mulieribus, præcipue autē ætate pro uerioribus decidisse cernitur. subinde enim adeo deorsum procidit, ut uisum nō fugiat, ac mox in ceruicis ore reponatur. Alijs autem mulieribus altius reconditū prorsus latitat, quod suis membranis uterus superius contineatur, illæq; non laxatæ hunc minus decubere sinant: secus quā in illis quæ sæpius pepererūt, quibusq; uteri ligamēta laxiora euasere. Cuiusmodi uerò hæc uteri sint ligamenta, dicam postea, nunc reliquū de uteri situ sermonem absolutorus. Anterior itaq; uteri pars, uti dicebam, uesicæ obtegatur: hīc tamen humilima omenti parte in illis interueniente, quibus id sursum uersus lienem non cōuolutum omnibus intestinis obducitur. Omenti enim moles longitudoq; tanta est, ut inter uterum uesicamq; facile implicari, atq; (quod Hippocrates de obeliscis dicebat mulieribus) uteri os ne apte cōcipiant, leuiter comprimere possit. Anteriori autem uteri ceruicis parti, uesicæ quoq; fundum illic ubi uteri ceruix fundi ipsius est contemina, incumbit. per reliquā enim sedem quasi ad pudendū usq; collum uesicæ (quod breuissimū est) ipsi duntaxat exporrigitur. Verum quia uteri ceruix uesicæ collum longitudine ac latitudine plurimum superat, tota ceruicis uteri pars, uesica, ipsiusq; collo non operata, eam peritonæi sedem contingit, quæ internā pubis ossium regionē succingit. Porro ceruicis fundiq; uteri latera, uasa quæ uterum ad eunt, & membranas illum proximis partibus necientes spectant. Atq; ita uterū ferè in nō prægnantibus habet. In utero autē gerentibus super gracilia intestina sub omento & peritonæi anteriori parte ducitur, illa quoq; quum partui uicinior est, impēsiusq; turget, insigniter opplens. Vnde etiam humilior fundi pars qua is in ceruicē definit, his etiam altius quā in nō prægnantibus ascendit, & uteri ceruix illis mulieribus sursum tracta, ac in longitudinem ducta, pressius quā cæteris arcatur. Quinetiam uterus his non ad amissim (ut alias) mediā, quod ad dextrū & sinistrū attinet, sedem occupat, sed quasi apice elatior in dextrū magis, aut sinistrū, quāuis interim modicè, uergit. Quod etsi plerunq; fœtū sexus ratione fiat, nō tamen perpetuū est. Nam mulieres dextram abdominis partem magis prominulam grauemq; habentes, fœminas peperisse cognoui: & etiā in sinistro latere facta tensione, masculos aliquādo progenitos. Cæterum canini uteri, ut & caprini & uaccini, situs, quemadmodum etiam conformatio à muliebris uteri situ plurimum variat. illis namq; animalibus ceruix uteri ad elatiorē usq; uesicæ sedem protēditur, & uniuersum uteri fundum etiam non prægnantibus elatius quā sacrum os locatur. Muliebris uteri formam uesicæ plerunq; assimilamus, & potissimū prægnantium, quibus ad amissim propemodum uesicæ respondet: quippe illis uteri fundus, ut & uesicæ, amplius admodum magnusq; est: & ceruix, si hanc ad fundi contuleris amplitudinem, angusta. In nō prægnantibus autem ceruicis latitudinem fundi latitudo uix superat: & si ceruicem uel leuissimo conatu dilatate conaberis, iam eius latitudinem plurimum fundi latitudinem uincere spectabis, quū fundi substantia utcumq; protendenti haudquaquam sequax sit, ac proinde etiam iniqua uteri ad uesicam est comparatio. deinde uesica quod ad latitudinem attinet, exactè orbicularis est: uteri autem fundus non prægnantibus anteriori posterioriq; partibus (ut latior crassior ue euadat) comprimitur. Vesicæ etiam superior pars exacti globi instar paulò minus rotunda est, nam quā uirinaris meatus urinam ē fœtu per umbilicum deducens ab ipsa pronascitur, uelut in acutum assurgit. Vterus autem hīc obtusus est, & quartam circuli partem etiam nonnihil erectam, aut nouilunij imaginem refert, non aliter quā si superior fundi pars utrinque obtusum cōstitueret angulum: ut & Arabes insinuarunt, quum formam uteri quadratam dixere. Ab huius enim partis superioris lateribus, uteri fundus sensim, sed modicè interim, arctior redditus, deorsum ad ipsius ceruicis originē fertur: ita tamen, ut totus uterus nō multo fiat prolixior quā latior, ceruice interim instar oblongi meatus longa & tereti. Fundus uteri omni ex parte præterquam in lateribus, ubi uasorum membranarumq; sunt apertæ plantationes, externa superficie læui & æquali & ueluti madente linto absterfa subrubicæq; constat. Ceruicis quoque exterior superficies in posteriori parte ab uteri fundo nonnihil ultra mediam ipsius longitudinem, & anteriori quoq; parte fundo propinquior, læuis & humecta, magis tamen quā fundi superficies candicans conspicitur: per reliquam uerò externā sedem propter aliarum partium adnexus aspera, eorum quæ inuicem adnascuntur modo existit. At interna fundi superficies non prægnantibus æqualis quoq; ac læuis, ut in anitarum uesicarum

Vteri superioris
superficies cuiusmodi.

Fundi uteri
sinus.

cavitas apparet. Sed harum sinus maioribus profundioribusq; rugis oppletur, illius autē pluribus quidem, ac minus profundis, & uisum quodammodo propter continuitatē compressio- nemq; fugientibus, non aliter quā si exactissimè læuis foret. Attamen præter uesicarum cavitatem humanus uterus, ut uirorū scortum, leuem & perquam modicè extuberantem futuram seu tenuissimā lineā instar prominēs tuberculum exigit, secundū uniuersæ superficiei longitudinem & anterior & posterior exporrectū, quasi quoddā sinistra à dextra superficiei interstitium, aut notula quedam censenda esset. Superficies hæc fundi uteri sinus est semen genitale suscipiens, fœtumq; cōtinens, quem nō imperitum uulgo modo, uerum & Anatomicorum sæx non unum enumerat, sed septenario numero eum complectētes, septem matricis cellulas recensent: ac tres quidem in dextra uteri sedem a sculis suscipiendis aptas enumerant, tres uerò in sinistra fœminis dicatas: septimā autē in uteri medio statuūt, illam hermaphrodytis cōsecrantes. Hæc memini me admodū puerum prima dialectices rudimēta addiscentē, in Alberti illius Magni indoctissimo, de uirorū mulierumq; secretis libro, ac in quodā Michaelæ Scoto non minus sectionis eiusq; quam proficitur physiognomiae indocto, quā barbaro legisse: & etiam apud lurreconsultos eiusmodi loculos describi, cum aliās sæpius, tum maxime ab utriusq; iuris cōsultissimo literatissimoq; uiro GVILIELMO MARTINO STELLA cognato meo, ut cæterarum disciplinarū, ita quoq; Naturæ operum mire studioso didici, quando prolixè de fœtus formatione, ac quo potissimū tempore perfectus is dici mereatur, & diuini Hippocratis nostri suffragio partum septimestrem perfectum esse asserentis, colloqueremur. His accedit præter Nicolū Gentilem, & alios plerosq; eius cohortis homines, Mondinus, Alberti, & reuera scotus illius meritisimū comes, quālijs ipsius de uteri formatione commentis, à placitis scholasticorum theologorum (quibus frequentior de genitalibus & semine quā medicis disputatio est, quosq; quum generationis organa in scholis ostendimus frequētissimos habemus spectatores) declinare ueritus, septem sinibus uterum distinctū esse adiecit. Quos quibuscumq; imaginatos fuisse, non fat uisum est, nisi rursus septem illos sinus scrobes uel, seu fossulas decem rugosos inflexus obtinere astrueret, ut scrobiculi septē, rugæ uerò septuaginta essent. Atq; hinc totidem fœtus simul concipi posse pleriq; autumant: parū per leuem in horum inuēto, multo etiā minus in brutorū, quæ plures fœtus plerunq; simul utero gerunt, dissectione uersati. Vnica enim duntaxat in uteri fundo est cavitās, latior quidem & altior quā profundior, cuiusmodi etiam uteri fundi formā esse retulimus. Cavitās hæc seu sinus, in humilima sede iuxta fundi foramen, pro illius foraminis amplitudine angustior est, deinde secundū uteri formā sursum dilatatus, in elatiori sua sede uelut in duos cessat angulos, ad elatioris uteri partis latera cōscendētes, quæ uelut duos obtusiores efformare docuimus angulos. Media enim sedes elatioris sinus partis non tam altè atq; latera ipsius cōscendunt, uteri substantia deorsum hīc quasi septum aliquod, in suam amplitudinē spectante. Hunc sinum in non prægnantibus talem semper adinueni, ut plurimum uiscido quodā & subalbo mucō illitum, & læuem quidem, uti dicebā antea, & inconspicua propemodum futura, seu extuberantiori lineā interfunctum. In angulis illis aut in superioribus ipsius apicibus rugosiores, ac omnino illi cavitati similem deprehendi, in quam defertur semen uasa in uiris inseruntur. Nullus enim hīc in inuolutario seminis fluxu, seu albis, ut uocamus, menstruis non laborantibus, manifestus occurrit meatus: quemadmodū neq; in uiro aliquis conspicitur, nisi ex uase semen deferente stylum acutiorē secundū uasis insertionem ui intrudamus, atq; secus quā secundū naturam habet meatū dilatemus, etiam si uaccis interim leui negocio stylus ex uteri amplitudine deferenti semen uasi indatur. Quinetiam non prægnantibus in sinum hunc nunquam arterias aut uenas prominere obseruauimus, eorū capitulorū instar extuberantes, ex quibus sanguis ē uenis ad anum pertinentibus in hæmorrhoidum uitio effluxurus est. Nec sinus quoq; aliquos in nō prægnantis uteri sinu intuitus sum, illis similes quos in sepiarum & loliginum & loliorum promulcidibus cernimus: qui eiusmodi sinus sunt, ac si ceræ medias pilas impressisses, uti caprarum & uacarum Galeni ostendunt uteri, quemadmodum in Capite quod priuatim acetabulis dedicabitur, diffusius ostendā. Ad hæc, uenam aut arteriam quoq; non extuberantem, sed nullo penitus pacto uisui sese offerentem in hoc, ut neq; in uentriculi aut intestinorū cavitates terminare, in non prægnantium mulierum uteris cōspexi: imò fundi sinus cōtinuo colore inter rubrum ac pallidum medio perfusus spectatur. Hæc quidem interne fundi superficiei sinus uel, cuius tractatio ad uteri formā spectat, est descriptio. Interna autē ceruicis uteri superficies magna ex parte uaria est, quū cōtinuet enim, neq; aliās distenditur, undecunq; rugosa implicataq; est, ac in se cōcidit: si uerò admodū distēditur, exactè læuis & lubrica secundū uniuersam ipsius longitudinē, præterquam ad eam partem, qua in pudendum terminatur, apparere potest. Hic namq; perpetuò præter laxos implexus cuticulares illas

Interna ceruicis
superficies
cuiusmodi.